

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

שמות פרק ג'

(א) וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אֲבִיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֵלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּסְתֵּר מִשְׁחָה פָּנָיו כִּי יָרָא מִהֵבִיט אֶל הָאֱלֹהִים: (א) וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אֲבִיךָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֵלֹהֵי יַעֲקֹב וַיִּסְתֵּר מִשְׁחָה פָּנָיו כִּי יָרָא מִהֵבִיט אֶל הָאֱלֹהִים: (א) וַיֹּאמֶר אֲנִי אֱלֹהֵי דָאָבוּד אֱלֹהֵי דַאֲבָרָהֶם אֱלֹהֵי דַיִּצְחָק וְאֱלֹהֵי דַיַּעֲקֹב וּבְכַשְׁנוֹן מִשְׁחָה לְאַפּוּהֵי אַרְי דְּחִיל מְלָאֲסְתַּפְּלָא בְּצִית יִקְרָא דִּי:

(ב) וַיֹּאמֶר יְהוָה רְאֵה רָאֵה רְאִיתִי אֶת עַנְי עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֶת צַעֲקוֹתָם שָׁמַעְתִּי מִפְּנֵי נִגְשָׁיו כִּי יָדַעְתִּי אֶת מַכְאֲבָיו: (ב) וַיֹּאמֶר יְיָ מִגְּלָא גְּלִי קְדַמִּי יֵת שְׁעָבוּד עַמִּי דִּי בְּמִצְרַיִם וְיֵת קְבָלְתָּהוֹן שְׁמִיעַ קְדַמִּי מִן קְדָם מִפְּלַחִיהוֹן אַרְי גְּלִי קְדַמִּי יֵת פִּיבִיּהוֹן:

(ג) וְאָרְדָּה לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם וְלַהֲעֲלֹתוֹ מִן הָאָרֶץ הַהִוא אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדִבְשׁ אֶל מְקוֹם הַפְּנַעֲנִי וְהַחֲתִי וְהָאֲמֹרִי וְהַפְּרָזִי וְהַחֲוִי וְהַיְבוּסִי: (ג) וְאָרְדָּה לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם וְלַהֲעֲלֹתוֹ מִן הָאָרֶץ הַהִוא אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדִבְשׁ אֶל מְקוֹם הַפְּנַעֲנִי וְהַחֲתִי וְהָאֲמֹרִי וְהַפְּרָזִי וְהַחֲוִי וְהַיְבוּסִי: (ח) וְאֶתְגַּלִּיתִי לְשׁוֹבְנֵיהוֹן מִיַּד דְּמִצְרָאֵי וְלִאֲסָקוּתָהוֹן מִן אַרְעָא הַהִיא לְאַרְעָא טְבָא וּפְתִיא לְאַרְעָא עֲבָדָא חֶלֶב וְדִבְשׁ לְאַתֵּר כְּנַעֲנֵי וְחַתָּאֵי וְאֲמֹרָאֵי וּפְרָזָאֵי וְחַוָּאֵי וַיְבוּסָאֵי:

(ט) וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֵה אֵלַי וְגַם רְאִיתִי אֶת הַלְחָץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לַחֲצִים אֲתֶם: (ט) וְעַתָּה הִנֵּה צַעֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֵה אֵלַי וְגַם רְאִיתִי אֶת הַלְחָץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לַחֲצִים אֲתֶם: (ט) וּכְעַן הָא קְבִילַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲלַת קְדַמִּי וְאֵה גְּלִי קְדַמִּי יֵת דּוּחָקָא דִּי מִצְרָאֵי דְחָקִיו לְהוֹן:

(י) וְעַתָּה לָכֵה וְאַשְׁלַחְךָ אֶל פְּרַעֲהַ וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (י) וְעַתָּה לָכֵה וְאַשְׁלַחְךָ אֶל פְּרַעֲהַ וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (י) וּכְעַן אֵיתָא וְאַשְׁלַחְךָ לְזוֹת פְּרַעֲהַ וְאַפִּיק יֵת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם:

(יא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָאֱלֹהִים מִי אֲנֹכִי כִּי אֵלֶךְ אֶל פְּרַעֲהַ וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (יא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָאֱלֹהִים מִי אֲנֹכִי כִּי אֵלֶךְ אֶל פְּרַעֲהַ וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם: (יא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קְדָם יְיָ מִן אֲנָא אַרְי אוֹזִיל לְזוֹת פְּרַעֲהַ וְאַרְי אִפִּיק יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם:

(יב) וַיֹּאמֶר כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה לָּךְ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה: (יב) וַיֹּאמֶר כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ וְזֶה לָּךְ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה: (יב) וַיֹּאמֶר אַרְי יְהִי מִימָרִי בְּסַעֲדָךְ וְדִין לֹךְ אֲתָא אַרְי אֲנָא שְׁלַחְתָּךְ בְּאַפְקוּתָךְ יֵת עֲמָא מִמִּצְרַיִם תַּפְּלָחוּן קְדָם יְיָ עַל טוֹרָא דְרִין:

(יג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָאֱלֹהִים הִנֵּה אֲנֹכִי בָא אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מַה אָמַר אֱלֹהִים: (יג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָאֱלֹהִים הִנֵּה אֲנֹכִי בָא אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם וְאָמְרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מַה אָמַר אֱלֹהִים: (יג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קְדָם יְיָ הָא אֲנָא אֲתִי לְזוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִימֵר לְהוֹן אֱלֹהֵא דַאֲבָהֲתָכוֹן שְׁלַחְנִי לְזוֹתְכוֹן וְיִמְרוּן לִי מַה שְּׁמִיָּה מַה אִימֵר לְהוֹן:

(יד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם: (יד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

לְבַנְי יִשְׂרָאֵל אֱהִיָּה שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם: (יד) וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אֱהִיָּה אֲשֶׁר אֱהִיָּה וְאָמַר כְּדָנָה תִּימַר לְבַנְי יִשְׂרָאֵל אֱהִיָּה שְׁלַחְנִי לְוַתְּכוּן:

(טו) וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זְכוּרִי לְדֹר דָּר: (טו) וַיֹּאמֶר עוֹד אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זְכוּרִי לְדֹר דָּר: (טו) וְאָמַר עוֹד יְיָ לְמֹשֶׁה כְּדָנָה תִּימַר לְבַנְי יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵי דַאֲבַהֲתְכוּן אֱלֹהֵי דַאֲבַהֲתְכוּן וְאֱלֹהֵי דַיַּעֲקֹב שְׁלַחְנִי לְוַתְּכוּן דִּין שְׁמִי לְעֹלָם וְדִין דְּכַרְנִי לְכָל דֹּר וְדֹר:

(טז) לָךְ וְאֶסְפֹּת אֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם נִרְאָה אֵלַי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב לֵאמֹר פְּקֹד פְּקֹדְתִי אֲתָכֶם וְאֶת הָעֲשׂוּי לְכֶם בְּמִצְרַיִם: (טז) לָךְ וְאֶסְפֹּת אֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם נִרְאָה אֵלַי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב לֵאמֹר פְּקֹד פְּקֹדְתִי אֲתָכֶם וְאֶת הָעֲשׂוּי לְכֶם בְּמִצְרַיִם: (טז) אֵיךְ וְתִכְנֹשׁ יַת סְבִי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן יְיָ אֱלֹהֵי דַאֲבַהֲתְכוּן אֲתַגְלִי לִי אֱלֹהֵי דַאֲבַהֲתְכוּן יִצְחָק וְיַעֲקֹב לְמִימַר מִדְּבַר דְּכִרְיָנָא יִתְכוּן וְיַת דַּאֲתַעֲבַד לְכוּן בְּמִצְרַיִם:

(יז) וְאָמַר אֶעֱלֶה אֲתָכֶם מִצְרַיִם אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחֲתִי וְהָאֲמֹרִי וְהַפְּרֹזִי וְהַחֲזִי וְהַיְבוּסִי אֶל אֶרֶץ זֶבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ: (יז) וְאָמַר אֶעֱלֶה אֲתָכֶם מִצְרַיִם אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחֲתִי וְהָאֲמֹרִי וְהַפְּרֹזִי וְהַחֲזִי וְהַיְבוּסִי אֶל אֶרֶץ זֶבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ: (יז) וְאָמַרְתָּ אֵיךְ יִתְכוּן מִשְׁעַבְדֵי מִצְרַיִם לְאֶרֶץ כְּנַעֲנָא וְחַתָּא וְאֲמֹרָא וּפְרֹזָא וְחֲזָא וְיְבוּסָא לְאֶרְעָא עֲבָדָא חֶלֶב וְדָבָשׁ:

(יח) וְשָׁמְעוּ לְקִלְכָּהּ וּבָאת אִתָּהּ וְזָקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְאָמַרְתֶּם אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִיִּים נִקְרָה עָלֵינוּ וְעַתָּה נִלְכָּה נָא דֶרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבַר וּנְזַבְחָה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ: (יח) וְשָׁמְעוּ לְקִלְכָּהּ וּבָאת אִתָּהּ וְזָקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְאָמַרְתֶּם אֵלָיו יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִיִּים נִקְרָה עָלֵינוּ וְעַתָּה נִלְכָּה נָא דֶרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבַר וּנְזַבְחָה לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ: (יח) וַיִּקְבְּלוּן לְמִימְרֵהּ וְתִיתִי אֶת וְסְבִי יִשְׂרָאֵל לֹת מֶלֶכָא דְּמִצְרַיִם וְתִימְרוּן לִיהּ יְיָ אֱלֹהֵי דִיהוּדָא אֲתַקְרִי עֲלֵנָא וְכַעַן נְזִיל כְּעוּן מִהַלְכָּה תִלְתָּא יוֹמִין בְּמִדְבַרָא וְנִרְבַּח קָדָם יְיָ אֱלֹהֵנָא:

(יט) וְאָנִי יִדְעֵתִי כִּי לֹא יִתֵּן אֲתָכֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהֵלֵךְ וְלֹא בִּיד חֲזֹקָה: (יט) וְאָנִי יִדְעֵתִי כִּי לֹא יִתֵּן אֲתָכֶם מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהֵלֵךְ וְלֹא בִּיד חֲזֹקָה: (יט) וַקְדַּמִּי גְלִי אֲרִי לֹא יִשְׁבּוּק יִתְכוּן מֶלֶכָא דְּמִצְרַיִם לְמִיזִל וְלֹא מוּן קָדָם דְּחִילִיָּה תַקִּיָּה:

(כ) וְשַׁלַּחְתִּי אֶת יָדִי וְהִפִּיתִי אֶת מִצְרַיִם בְּכָל נַפְלְאוֹתַי אֲשֶׁר אַעֲשֶׂה בְּקִרְבּוֹ וְאַחֲרַי כֹּן יִשְׁלַח אֲתָכֶם: (כ) וְשַׁלַּחְתִּי אֶת יָדִי וְהִפִּיתִי אֶת מִצְרַיִם בְּכָל נַפְלְאוֹתַי אֲשֶׁר אַעֲשֶׂה בְּקִרְבּוֹ וְאַחֲרַי כֹּן יִשְׁלַח אֲתָכֶם: (כ) וְאֶשְׁלַח פּוֹן יַת מַחַת גְּבַרְתִּי וְאֲמַחֲי יַת מִצְרַאִי בְּכָל פְּרִשׁוֹתַי דִּי אַעֲבַד בִּינְיָהוֹן וּבְתַר כֹּן יִשְׁלַח יִתְכוּן:

(כא) וְנִתְתִּי אֶת חֹן הָעַם הַזֶּה בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וְהָיָה כִּי תִלְכוּן לֹא תִלְכוּן רִיקָם: (כא) וְנִתְתִּי אֶת חֹן הָעַם הַזֶּה בְּעֵינֵי מִצְרַיִם וְהָיָה כִּי תִלְכוּן לֹא תִלְכוּן רִיקָם: (כא) וְאֲתֹן יַת עֲמַא דְּרִין לְרַחֲמִין בְּעֵינֵי מִצְרַאִי וְיִהִי אֲרִי תִתְכוּן לֹא תִתְכוּן רִיקָנִין:

(כב) וְשִׂאלָה אִשָּׁה מִשְׁכַּנְתָּהּ וּמִגֵּרַת בֵּיתָה כְּסָף וְכֶלִי זָהָב וְשִׁמְלַת וְשִׁמְתָם עַל בְּנֵיכֶם וְעַל בְּנֹתֵיכֶם וּנְצַלְתֶּם אֶת מִצְרַיִם: (כב) וְשִׂאלָה אִשָּׁה מִשְׁכַּנְתָּהּ וּמִגֵּרַת בֵּיתָה כְּסָף וְכֶלִי זָהָב וְשִׁמְלַת וְשִׁמְתָם עַל בְּנֵיכֶם וְעַל בְּנֹתֵיכֶם וּנְצַלְתֶּם אֶת מִצְרַיִם: (כב) וְתִשְׁאֵל אֲתָתָא מִשְׁכַּנְתָּהּ וּמִקְרִיבַת בֵּיתָה מִנִּין דְּכֶסֶף וּמִנִּין דְּדָהָב וּלְבוּשִׁין וְתִשׁוּן עַל בְּנֵיכֹן וְעַל בְּנֹתֵיכֹן וְתִרְוַקְמוּן יַת מִצְרַיִם:

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

ד (א) וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר זֶהוּ לֹא יֶאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְקֻלִי כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֱלֹהֵי יְהוָה: (א) וַיַּעַן מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר זֶהוּ לֹא יֶאֱמִינוּ לִי וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְקֻלִי כִּי יֹאמְרוּ לֹא נִרְאָה אֱלֹהֵי יְהוָה: (א) וְאֲתִיב מֹשֶׁה וְאָמַר וְהָא לֹא יִהְיֶנּוּ לִי וְלֹא יִקְבְּלוּ מִנִּי אֲרִי יִמְרוּ לֹא אֲתַגְּלִי לָךְ יי:

(ב) וַיֹּאמֶר אֲלֵיו יְהוָה מַה (מה זה) בִּידְךָ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: (ב) וַיֹּאמֶר אֲלֵיו יְהוָה מַה (מה זה) בִּידְךָ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: (ב) וַיֹּאמֶר לִיה יי מה בין בידך ואמר חוטרך:

(ג) וַיֹּאמֶר הִשְׁלִיכְהוּ אֶרְצָה וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנַחֵשׁ וַיִּנָּס מֹשֶׁה מִפְּנֵיו: (ג) וַיֹּאמֶר הִשְׁלִיכְהוּ אֶרְצָה וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנַחֵשׁ וַיִּנָּס מֹשֶׁה מִפְּנֵיו: (ג) וַיֹּאמֶר רַמְיָהי לֹאֲרַעֵא וַרְמַיָהי לֹאֲרַעֵא וְהוּהָ לְחַוֵּי וְעַרְק מֹשֶׁה מִן קְרַמְזוּהַי:

(ד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה שְׁלַח יָדְךָ וְאַחַז בְּזַנְבוֹ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּחַזַּק בּוֹ וַיְהִי לְמֹטֶה בְּכַפּוֹ: (ד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה שְׁלַח יָדְךָ וְאַחַז בְּזַנְבוֹ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּחַזַּק בּוֹ וַיְהִי לְמֹטֶה בְּכַפּוֹ: (ד) וַיֹּאמֶר יי לְמֹשֶׁה אוֹשִׁיט יָדְךָ וְאַחַד בְּזַנְבֵיהָ וְאוֹשִׁיט יָדֶיהָ וְאַתְקַף בֵּיהָ וְהוּהָ לְחוֹטְרָא בִּידֶיהָ:

(ה) לְמַעַן יֶאֱמִינוּ כִּי נִרְאָה אֱלֹהֵי יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאַלְהֵי יַעֲקֹב: (ה) לְמַעַן יֶאֱמִינוּ כִּי נִרְאָה אֱלֹהֵי יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאַלְהֵי יַעֲקֹב: (ה) בְּדִיל דִּיהֲמַנּוּ אֲרִי אֲתַגְּלִי לָךְ יי אֱלֹהָא דְאַבְרָהָם וְאַלְהֵיהָ דְאַבְרָהָם אֱלֹהֵיהָ דִּיִּצְחָק וְאַלְהֵיהָ דִּיִּצְחָק:

(ו) וַיֹּאמֶר יְהוָה לוֹ עוֹד הֲבֵא נָא יָדְךָ בְּחִיקָךָ וַיָּבֵא יָדוֹ בְּחִיקוֹ וַיּוֹצֵאָהּ וְהִנֵּה יָדוֹ מִצֶּרַעַת כְּשֶׁלֶג: (ו) וַיֹּאמֶר יְהוָה לוֹ עוֹד הֲבֵא נָא יָדְךָ בְּחִיקָךָ וַיָּבֵא יָדוֹ בְּחִיקוֹ וַיּוֹצֵאָהּ וְהִנֵּה יָדוֹ מִצֶּרַעַת כְּשֶׁלֶג: (ו) וַיֹּאמֶר יי לִיה עוֹד אֲעִיל כְּעוֹד יָדְךָ כְּעֵטְפָא וְאֲעִיל יָדֶיהָ כְּעֵטְפִיהָ וְאַפְסָה וְהָא יָדֶיהָ חוֹרָא כְּתִלְגָא:

(ז) וַיֹּאמֶר הֲשֵׁב יָדְךָ אֶל חִיקָךָ וַיִּשֵׁב יָדוֹ אֶל חִיקוֹ וַיּוֹצֵאָהּ מִחִיקוֹ וְהִנֵּה שְׁבָה כְּבָשָׂרוֹ: (ז) וַיֹּאמֶר הֲשֵׁב יָדְךָ אֶל חִיקָךָ וַיִּשֵׁב יָדוֹ אֶל חִיקוֹ וַיּוֹצֵאָהּ מִחִיקוֹ וְהִנֵּה שְׁבָה כְּבָשָׂרוֹ: (ז) וַיֹּאמֶר אֲתִיב יָדְךָ לְעֵטְפָא וְאַתִּיב יָדֶיהָ לְעֵטְפִיהָ וְאַפְסָה מִעֵטְפִיהָ וְהָא תַבַּת הוּת כְּבָשָׂרֶיהָ:

(ח) וְהָיָה אִם לֹא יֶאֱמִינוּ לָךְ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקַל הָאֵת הָרִאשׁוֹן וְהָאֱמִינוּ לְקַל הָאֵת הָאַחֲרוֹן: (ח) וְהָיָה אִם לֹא יֶאֱמִינוּ לָךְ וְלֹא יִקְבְּלוּ לְקַל אֵת קְרַמְזָה וְיִהְיֶנּוּ לְקַל אֵת בְּתַרְזָה:

(ט) וְהָיָה אִם לֹא יֶאֱמִינוּ גַם לְשֵׁנֵי הָאֵתוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקַלָּה וְלִקְחַת מַמִּימֵי הַיָּאֵר וְשִׁפְכַת הַיִּבְשָׁה וְהָיָה הַיָּאֵר מִן הַיָּאֵר וְהָיָה לְדָם בַּיִּבְשָׁת: (ט) וְהָיָה אִם לֹא יֶאֱמִינוּ גַם לְשֵׁנֵי הָאֵתוֹת הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקַלָּה וְלִקְחַת מַמִּימֵי הַיָּאֵר וְשִׁפְכַת הַיִּבְשָׁה וְהָיָה הַיָּאֵר מִן הַיָּאֵר וְהָיָה לְדָם בַּיִּבְשָׁת: (ט) וְהָיָה אִם לֹא יִהְיֶנּוּ אִף לְתַרְזֵי אֲתִיָּא הָאֵלֵינוּ וְלֹא יִקְבְּלוּ מִנֵּה וְתַסַּב מִמֵּיָא דְבִנְהָרָא וְתַשׁוּד לִיבְשָׁתָא וְיִהוּן מִיָּא דִּי תַסַּב מִן נְהָרָא וְיִהוּן לְדָמָא בַּיִּבְשָׁתָא:

(י) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנִכִּי גַם מִתְמוֹל גַּם מִשְׁלָשִׁים גַּם מֵאֵז דְּבָרְךָ אֶל עֲבָדְךָ כִּי כְבֵד פְּהָ וְכְבֵד לְשׁוֹן אֲנִכִּי: (י) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה בִּי אֲדֹנָי לֹא אִישׁ דְּבָרִים אֲנִכִּי גַם מִתְמוֹל גַּם מֵאֵז דְּבָרְךָ אֶל עֲבָדְךָ כִּי כְבֵד פְּהָ וְכְבֵד לְשׁוֹן אֲנִכִּי: (י) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קְדָם יי בְּכַעַר יי לֹא גְבַר דְּמַלּוּל אֲנָא אִף מִתְמַלִּי אִף מִדְּקַמְזוּהַי אִף מַעַדוֹ דְּמַלְלָתָא עִם עֲבָדְךָ אֲרִי יְקִיר מִמְלַל וְעַמִּיק לִישָׁן אֲנָא:

(יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֲלֵיו מִי שָׁם פְּהָ לְאָדָם אוֹ מִי יְשׁוּם אֵלִים אוֹ חֲרָשׁ אוֹ פִּקַּח אוֹ עוֹר הֲלֹא אֲנִכִּי יְהוָה: (יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֲלֵיו מִי שָׁם פְּהָ לְאָדָם אוֹ מִי יְשׁוּם אֵלִים

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

או חרש או פקח או עור הלא אנכי יהוה: (יא) ואמר יי ליה מן שוי פומא לאנשא או מן שוי אלמא או חרשא או פקחא או עורא הלא אנא יי:

(יב) ועתה לך ואנכי אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר: (יב) ועתה לך ואנכי אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר: (יב) וכען אזיל ומימרי יהא עם פומך ואלפנך די תמליל: (יג) ויאמר בי אדני שלח נא ביד תשלח: (יג) ויאמר בי אדני שלח נא ביד תשלח: (יג) ואמר בבכו יי שלח פשו ביד מן דכשר דתשלח:

(יד) ויחר אף יהוה במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלבבו: (יד) ויחר אף יהוה במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלבבו: (יד) ותקוף רוגזא די במשה ואמר הלא אהרן אחיך לואי גלי קדמי ארי מללא ימלל הוא ואף הא הוא נפק לקדמותך ויחונך ויחרי בלבביה:

(טו) ודברת אליו ושמת את הדברים בפיו ואנכי אהיה עם פיך ועם פיהו והוריתי אתכם את אשר תעשו: (טו) ודברת אליו ושמת את הדברים בפיו ואנכי אהיה עם פיך ועם פיהו והוריתי אתכם את אשר תעשו: (טו) ותמלל עמיה ותשוי ית פתגמיה בפומיה ומימרי יהי עם פומך ועם פומיה ואליה יתכוון ית די תעברון:

(טז) ודבר הוא לך אל העם והיה הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים: (טז) ודבר הוא לך אל העם והיה הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים: (טז) וימלל הוא לך לעמא ויהי הוא יהי לך למתרגמן ואת תהי ליה לרב:

(יז) ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האתת: (יז) ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האתת: (יז) וית חטרא הדיו תסב בידך דתעבר ביה ית אתיה:

(יח) וילך משה וישב אל יתר חתנו ויאמר לו אלכה נא ואשובה אל אחי אשר במצרים ואראה העודם חיים ויאמר יתרו למשה לך לשלום: (יח) וילך משה וישב אל יתר חתנו ויאמר לו אלכה נא ואשובה אל אחי אשר במצרים ואראה העודם חיים ויאמר יתרו למשה לך לשלום: (יח) ואזל משה ותב לות יתר חמוהי ואמר ליה אזיל פשו ואתיב לות אחי די במצרים ואתי העד פשו קימין ואמר יתרו למשה אזיל לשלום:

(יט) ויאמר יהוה אל משה במדן לך שב מצרים פי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך: (יט) ויאמר יהוה אל משה במדן לך שב מצרים פי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך: (יט) ואמר יי למשה במדן אזיל תוב למצרים ארי מיתו כל גבריא דבעו למקטלך:

(כ) ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכבם על החמר וישב ארצה מצרים ויקח משה את מטה האלהים בידו: (כ) ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכבם על החמר וישב ארצה מצרים ויקח מטה האלהים בידו: (כ) ודבר משה ית אתתיה וית בנוהי וארכבנון על חמרא ותב לארעא דמצרים ונסיב משה ית חוטרא דאתעבידו ביה נסין מן קדם יי בידיה:

(כא) ויאמר יהוה אל משה בלכתך לשוב מצרימה ראה כל המפתים אשר שמתי בידך ועשיתם לפני פרעה ואני אחזק את לבו ולא ישלח את העם: (כא) ויאמר יהוה אל משה בלכתך לשוב מצרימה ראה כל המפתים אשר שמתי בידך ועשיתם לפני פרעה ואני אחזק את לבו ולא ישלח את העם: (כא) ואמר יי למשה במהכף למתוב למצרים חזי כל מופתיא דשוייתי בידך ותעברנון קדם פרעה ואנא אתקוף ית לביה ולא ישלח ית עמא:

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

(כב) וְאָמַרְתָּ אֶל פְּרַעֲהַ כֹּה אָמַר יְהוָה בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל: (כב) וְאָמַרְתָּ אֶל פְּרַעֲהַ כֹּה אָמַר יְהוָה בְּנֵי בְכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל: (כג) וְאָמַר אֵלֶיךָ שְׁלַח אֶת בְּנֵי וַיַּעֲבֹדְנִי וְתִמְאַן לְשַׁלְּחוֹ הִנֵּה אָנֹכִי הִרַג אֶת בְּנֵי בְכוֹרֶיךָ: (כג) וְאָמַר אֵלֶיךָ שְׁלַח אֶת בְּנֵי וַיַּעֲבֹדְנִי וְתִמְאַן לְשַׁלְּחוֹ הִנֵּה אָנֹכִי הִרַג אֶת בְּנֵי בְכוֹרֶיךָ: (כג) וְאָמַרְתָּ לָךְ שְׁלַח יְת בְּרִי וַיִּפְלַח קְדָמִי וְאִם סָרִיב אֶת לְשַׁלְּחוֹתֶיהָ הִיא אֲנִי קָטִיל יְת בְּרִי בְּכוֹרֶיךָ: (כד) וַיְהִי בְּדֶרֶךְ בְּמִלּוֹן וַיִּפְגְּשׂוּהוּ יְהוָה וַיִּבְקֶשׂ הַמִּיתוֹ: (כד) וַיְהִי בְּדֶרֶךְ בְּמִלּוֹן וַיִּפְגְּשׂוּהוּ יְהוָה וַיִּבְקֶשׂ הַמִּיתוֹ: (כה) וַהֲוֶה כְּאַרְבָּא בְּבֵית מִבְּתָא וְעָרַע בֵּיה מְלֹאכָא דִּי וּבְעָא לְמַקְטִילֶיהָ: (כה) וַתִּקַּח עֶפְרָה עֵר וַתְּכַרֵּת אֶת עֶרְלַת בְּנָהּ וַתִּגַּע לְרַגְלָיו וַתֹּאמֶר כִּי חָתַן דְּמִים אֶתָּה לִי: (כה) וַתִּקַּח עֶפְרָה עֵר וַתְּכַרֵּת אֶת עֶרְלַת בְּנָהּ וַתִּגַּע לְרַגְלָיו וַתֹּאמֶר כִּי חָתַן דְּמִים אֶתָּה לִי: (כה) וּנְסִיבַת עֶפְרָה טַגְרָא וּגְזַרְתָּ יְת עֶרְלַת בְּרָהּ וּקְרִיבַת לְקַדְמוּהִי וְאָמַרְתָּ אַרִי בְּרָמָא דְמִהֲלֵתָא הָרִין אֲתִיבַת חֲתָנָא לְנָא:

(כו) וַיִּרְדַּף מִמֶּנּוּ אִזְ אָמְרָה חֲתַן דְּמִים לְמוֹלַתָּ: (כו) וַיִּרְדַּף מִמֶּנּוּ אִזְ אָמְרָה חֲתַן דְּמִים לְמוֹלַתָּ: (כו) וְנַח מְנִיָּה בְּכֹן אָמַרְתָּ אֱלוֹהֵי דְמָא דְמִהֲלֵתָא הָרִין אֲתִיבַת חֲתָנָא קְטוֹל:

(כז) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל אַהֲרֹן לָךְ לְקַרְאֵת מֹשֶׁה הַמְדַבֵּר וְיִלְךָ וַיִּפְגְּשׂוּהוּ בְּהַר הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁק לּוֹ: (כז) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל אַהֲרֹן לָךְ לְקַרְאֵת מֹשֶׁה הַמְדַבֵּר וְיִלְךָ וַיִּפְגְּשׂוּהוּ בְּהַר הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁק לּוֹ: (כז) וְאָמַר יְי לְאַהֲרֹן אֲוִיל לְקַדְמוּת מֹשֶׁה לְמַדְבָּרָא וְאִזְל וְעָרְעִיָּה בְּטוֹרָא דְאַתְגְּלִי עֲלוּהִי יִקְרָא דִּי וַיִּשְׁק לִיהָ:

(כח) וַיִּגַּד מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן אֶת כָּל דְּבָרֵי יְהוָה אֲשֶׁר שְׁלָחוּ וְאֶת כָּל הָאֲתַת אֲשֶׁר עָוְהוּ: (כח) וַיִּגַּד מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן אֶת כָּל דְּבָרֵי יְהוָה אֲשֶׁר שְׁלָחוּ וְאֶת כָּל הָאֲתַת אֲשֶׁר עָוְהוּ: (כח) וַחֲוִי מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן יְת כָּל פְּתַגְמֵיָא דִּי דִי שְׁלַחִיהָ יְת כָּל אֲתִיָּא דִי פְקַדִּיָּה:

(כט) וַיִּלְךָ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֵּאֲסֹפוּ אֶת כָּל זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל: (כט) וַיִּלְךָ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֵּאֲסֹפוּ אֶת כָּל זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל: (כט) וַיֵּאֲסֹפוּ אֶת כָּל זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל: (כט) וְאִזְל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבְנֵשׁוּ יְת כָּל סְבִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

(ל) וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֶת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ הָאֲתַת לְעֵינָי הָעַם: (ל) וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֶת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וַיַּעַשׂ הָאֲתַת לְעֵינָי הָעַם: (ל) וּמְלִיל אַהֲרֹן יְת כָּל פְּתַגְמֵיָא דִי מְלִיל יְי עִם מֹשֶׁה וְעַבַּד אֲתִיָּא לְעֵינָי עֵמָא:

(לא) וַיֵּאֲמֶן הָעַם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פִקַּד יְהוָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת עֲנָנִים וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ: (לא) וַיֵּאֲמֶן הָעַם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פִקַּד יְהוָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת עֲנָנִים וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ: (לא) וַחֲוִיָּן עֵמָא וַשְׁמַעוּ אַרִי דְכִיר יְי יְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַרִי גְלִי קְדְמוּהִי יְת שְׁעִבְדֵהוּן וּכְרַעוּ וּסְגִידוּ:

ה (א) וְאַחַר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל פְּרַעֲהַ כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיַּחְגּוּ לִי בַּמְדְּבָר: (א) וְאַחַר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל פְּרַעֲהַ כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַח אֶת עַמִּי וַיַּחְגּוּ לִי בַּמְדְּבָר: (א) וּבְתַר כֹּן עֲלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ לְפְרַעֲהַ כְּדָנּוּ אָמַר יְי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלַח יְת עַמִּי וַיַּחְגּוּ קְדָמִי בַּמְדְּבָרָא:

(ב) וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהַ מִי יְהוָה אֲשֶׁר אֲשַׁמַּע בְּקִלּוֹ לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַעְתִּי אֶת יְהוָה וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח: (ב) וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהַ מִי יְהוָה אֲשֶׁר אֲשַׁמַּע בְּקִלּוֹ לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַעְתִּי אֶת יְהוָה וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח: (ב) וְאָמַר פְּרַעֲהַ שְׁמָא דִּי לֹא אֲתַגְּלִי לִי דִי אֲקַבֵּל לְמַמְרִיָּה לְשַׁלַּח יְת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲתַגְּלִי לִי שְׁמָא דִּי וְאִף יְת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלַּח:

(ג) וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עֲלֵינוּ נִלְכָּה נָא דְרַךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמְדְּבָר וּנְזַבְחָהּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ פֶּן יִפְגְּעֵנוּ בְּדַבַּר אוֹ בְּחֶרֶב: (ג) וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי הָעִבְרִים

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

נִקְרָא עֲלֵינוּ נִלְכָּה נָא דְרָךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבָּר וְנִזְבַּחַהּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ פֶּן יִפְגַּעֲנוּ בְּדָבָר אֹיֵב בְּחֶרֶב: (א) וְאָמְרוּ אֱלֹהֵי דִיהוּדָא אֲתַגְלִי עֲלָנָא גְזִיל כְּעֵן מִחֶלְדָּ תִלְתָּא יוֹמִין בְּמִדְבָּרָא וְנִדְבַח קֳדָם יְיָ אֱלֹהֵנָא דְלְמָא יַעֲרַעֲנָא בְּמוֹתָא אוּ בְקִטּוּלָא:

(ד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן תִּפְרִיעוּ אֶת הָעָם מִמַּעֲשֵׂי לָבוֹ לְסַבְּלַתִּיכֶם: (ד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן תִּפְרִיעוּ אֶת הָעָם מִמַּעֲשֵׂי לָבוֹ לְסַבְּלַתִּיכֶם: (ד) וַאֲמַר לְהוֹן מֶלֶכָּא דְּמִצְרַיִם לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן תִּבְשְׁלוּן יַת עַמָּא מַעֲוֹבְרָהוֹן אֲזִילוּ לְפִלְחָנְכוֹן:

(ה) וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהַ הֵן רַבִּים עִתָּה עִם הָאָרֶץ וְהִשְׁבַּתֶּם אֹתָם מִסַּבְּלַתֶם: (ה) וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהַ הֵן רַבִּים עִתָּה עִם הָאָרֶץ וְהִשְׁבַּתֶּם אֹתָם מִסַּבְּלַתֶם: (ה) וַאֲמַר פְּרַעֲהַ הָא סְגִיאִין כְּעֵן עַמָּא דְאַרְעָא וְתִבְשְׁלוּן יַתְהוֹן מִפְּלַחְנָהוֹן:

(ו) וַיִּצְוּ פְּרַעֲהַ בַיּוֹם הַהוּא אֶת הַנְּגָשִׁים בְּעַם וְאֶת שֹׁטְרֵי לְאֻמּוֹ: (ו) וַיִּצְוּ פְּרַעֲהַ בַיּוֹם הַהוּא אֶת הַנְּגָשִׁים בְּעַם וְאֶת שֹׁטְרֵי לְאֻמּוֹ: (ו) וַפְּקִיד פְּרַעֲהַ בְּיוֹמָא הַהוּא יַת שְׁלֹטוֹנִין דְּעַמָּא וַיַּת סְרֻכּוּהִי לְמִימְרָא:

(ז) לֹא תֹאסְפוּן לְתַת תְּבוֹן לְעַם לְלַבֵּן הַלְבָּנִים בְּתַמּוּל שְׁלֹשִׁים הֵם יִלְכוּ וְקִשְׁטוּ לָהֶם תְּבוֹן: (ז) לֹא תֹאסְפוּן לְתַת תְּבוֹן לְעַם לְלַבֵּן הַלְבָּנִים בְּתַמּוּל שְׁלֹשִׁים הֵם יִלְכוּ וְקִשְׁטוּ לָהֶם תְּבוֹן: (ז) לֹא תוֹסְפוּן לְמִיתָן תְּבִנָּא לְעַמָּא לְמִרְמִי לְכַנְיָן כְּמִתְמַלִּי וּמִדְּקֻמוּהִי אֲנֹן יִהְיֶהוּ וַיִּגְבְּבוּן לְהוֹן תְּבִנָּא:

(ח) וְאֵת מִתְכַנַּת הַלְבָּנִים אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים תַּמּוּל שְׁלֹשִׁים תְּשִׁימוּ עֲלֵיהֶם לֹא תִגְרַעוּ מִמֶּנּוּ כִּי נִרְפִים הֵם עַל כֵּן הֵם צִעְקִים לְאֻמּוֹ נִלְכָּה נִזְבַּחַהּ לְאֱלֹהֵינוּ: (ח) וְאֵת מִתְכַנַּת הַלְבָּנִים אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים תַּמּוּל שְׁלֹשִׁים תְּשִׁימוּ עֲלֵיהֶם לֹא תִגְרַעוּ מִמֶּנּוּ כִּי נִרְפִים הֵם עַל כֵּן הֵם צִעְקִים לְאֻמּוֹ נִלְכָּה נִזְבַּחַהּ לְאֱלֹהֵינוּ: (ח) וַיַּת סְכוּם לְבַנְיָא דִּי אֲנֹן עֲבָדוּן מִתְמַלִּי וּמִדְּקֻמוּהִי עֲלֵיהוֹן לֹא תִמְנַעוּן מִיַּגִּיהַ אַרְי בְּסִלְגִין אֲנֹן עַל כֵּן אֲנֹן צְרוּחִין לְמִימְרָא גְזִיל נִדְבַח קֳדָם אֱלֹהֵנָא:

(ט) תִּכְבַּד הָעֶבֶדָּה עַל הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ בָהּ וְאֵל יִשְׁעוּ בְּדָבְרֵי שְׁקָר: (ט) תִּכְבַּד הָעֶבֶדָּה עַל הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ בָהּ וְאֵל יִשְׁעוּ בְּדָבְרֵי שְׁקָר: (ט) תִּתְקַף פְּלַחְנָא עַל גְּבֻרָא וַיַּתְעַסְקוּן בָּהּ וְלֹא יַתְעַסְקוּן בְּפִתְגָמִין בְּטָלוּן:

(י) וַיִּצְאוּ נְגִשֵׁי הָעָם וְשֹׁטְרֵי וַיֹּאמְרוּ אֶל הָעָם לְאֻמּוֹ כֹּה אָמַר פְּרַעֲהַ אֵינְנִי נֹתֵן לָכֶם תְּבוֹן: (י) וַיִּצְאוּ נְגִשֵׁי הָעָם וְשֹׁטְרֵי וַיֹּאמְרוּ אֶל הָעָם לְאֻמּוֹ כֹּה אָמַר פְּרַעֲהַ אֵינְנִי נֹתֵן לָכֶם תְּבוֹן: (י) וַנְּפִקוּ שְׁלֹטוֹנֵי עַמָּא וְסְרֻכּוּהִי וַאֲמַרוּ לְעַמָּא לְמִימְרָא בְּרַגְנָא אֲמַר פְּרַעֲהַ לִית אֲנָא יִהְיֶה לְכוֹן תְּבִנָּא:

(יא) אֲתֵם לָכוּ קָחוּ לָכֶם תְּבוֹן מֵאֲשֶׁר תִּמְצְאוּ כִּי אֵין נִגְרַע מִעֲבַדְתְּכֶם דְּבָר: (יא) אֲתֵם לָכוּ קָחוּ לָכֶם תְּבוֹן מֵאֲשֶׁר תִּמְצְאוּ כִּי אֵין נִגְרַע מִעֲבַדְתְּכֶם דְּבָר: (יא) אֲתוֹן אֲזִילוּ סִיבּוּ לְכוֹן תְּבִנָּא מֵאֲתַר דְּתִשְׁכּוּחֹן אַרְי לֹא יִתְמַנַּע מִפְּלַחְנָכוֹן מִדְּעַם:

(יב) וַיִּפֹּץ הָעָם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם לְקַשֵּׁשׁ קֶשׁ לְתַבּוֹן: (יב) וַיִּפֹּץ הָעָם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם לְקַשֵּׁשׁ קֶשׁ לְתַבּוֹן: (יב) וַאֲתַבְדַּר עַמָּא בְּכָל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְגַבְבָּא גִילִי לְתַבּוֹנָא:

(יג) וְהַנְּגָשִׁים אֲצִים לְאֻמּוֹ כֹּה אָמַר פְּרַעֲהַ בְּהִיּוֹת הַתְּבוֹן: (יג) וְהַנְּגָשִׁים אֲצִים לְאֻמּוֹ כֹּה אָמַר פְּרַעֲהַ בְּהִיּוֹת הַתְּבוֹן: (יג) וַשְׁלֹטוֹנֵי דְחִקּוּן לְמִימְרָא אֲשִׁלְמוּ עוֹבְדֵיכוֹן פְּתַגְם יוֹם בְּיוֹמֵיהּ כְּמָא דְּהִוִּיתוּן עֲבָדוּן כֹּד אֲתִיב לְכוֹן תְּבִנָּא:

(יד) וַיִּכּוּ שֹׁטְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שָׂמוּ עֲלֵיהֶם נְגִשֵׁי פְרַעֲהַ לְאֻמּוֹ מִדּוּעַ לֹא כִלִּיתֶם חֻקְכֶם לְלַבֵּן בְּתַמּוּל שְׁלֹשִׁים יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שָׂמוּ עֲלֵיהֶם נְגִשֵׁי פְרַעֲהַ לְאֻמּוֹ מִדּוּעַ לֹא כִלִּיתֶם חֻקְכֶם לְלַבֵּן בְּתַמּוּל שְׁלֹשִׁים

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

גם תמול גם היום: (יד) ולקו סרכי בני ישראל די מניאו עליהון שלטוני פרעה למימר מא דין לא אשלימותון גזרתכון למרמי (לבניו) כמאתמלי ומדקמוהי אף תמלי אף יומא דין:

(טו) ויבאו שטרי בני ישראל וייצעקו אל פרעה לאמר למָה תעֲשֶׂה כה לעבְדֶיךָ: (טו) ויבאו שטרי בני ישראל וייצעקו אל פרעה לאמר למָה תעֲשֶׂה כה לעבְדֶיךָ: (טו) ואתו סרכי בני ישראל ועוהו (קדם) לפרעה למימר למָה תעבד פְּדִין לעבְדֶיךָ:

(טז) תָּבֵן אִין נָתַן לעבְדֶיךָ ולבָּנִים אֲמָרִים לָנוּ עֲשׂוּ וְהִנֵּה עֲבָדֶיךָ מְכִים וְחָטָאת עֲמָךְ: (טז) תָּבֵן אִין נָתַן לעבְדֶיךָ ולבָּנִים אֲמָרִים לָנוּ עֲשׂוּ וְהִנֵּה עֲבָדֶיךָ מְכִים וְחָטָאת עֲמָךְ: (טז) תבנא לא מתיהב לעבְדֶיךָ ולבָּנִים אֲמָרִים לָנוּ עֲשׂוּ וְהִנֵּה עֲבָדֶיךָ מְכִים וְחָטָאת עֲמָךְ: (טז) ויאמר נרפים אתם נרפים על כן אתם אמרים גלכה נזבחה ליהוה: (יז) ויאמר נרפים אתם נרפים על כן אתם אמרים גלכה נזבחה ליהוה: (יז) ויאמר בטלניו אתון בטלניו על כן אתון אמרין גיל נדבח קדם יי:

(יח) ועֲתָה לָכוּ עֲבָדוּ וְתָבֵן לָא יִנְתֵן לָכֶם וְתָבֵן לְבָנִים תִּתְּנֵנוּ: (יח) ועֲתָה לָכוּ עֲבָדוּ וְתָבֵן לָא יִנְתֵן לָכֶם וְתָבֵן לְבָנִים תִּתְּנֵנוּ: (יח) ויכו אֲזִילוּ פִלְחוּ וְתִבְנֵא לָא יִתְיָהֵב לָכוּן וְסָכוּם לְבָנִיָּא תִּתְּנֵנוּ:

(יט) ויִרְאוּ שֹׁטְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲתָם בְּרַע לְאֹמֶר לָא תִּגְרְעוּ מִלְּבַנְיָכֶם דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: (יט) ויִרְאוּ שֹׁטְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲתָם בְּרַע לְאֹמֶר לָא תִּגְרְעוּ מִלְּבַנְיָכֶם דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: (יט) וחוזו סרכי בני ישראל יתהוון בביש למימר לא תמנעו מלבניכו פתגם יום ביומיה:

(כ) ויִפְגְּעוּ אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אֶהֱרֹן נֹצְבִים לְקִרְיָתָם בְּצֵאתָם מֵאֶת פְּרֻעָה: (כ) ויִפְגְּעוּ אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אֶהֱרֹן נֹצְבִים לְקִרְיָתָם בְּצֵאתָם מֵאֶת פְּרֻעָה: (כ) וערעו ית משה וית אהרן קימין לקדמותהון במפקהון מקדם פרעה:

(כא) ויאמרו אלהם ירא יהוה עליכם וישפט אשר הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה ובעיני עבדיו לתת חרב בידם להרגנו: (כא) ויאמרו אלהם ירא יהוה עליכם וישפט אשר הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה ובעיני עבדיו לתת חרב בידם להרגנו: (כא) ואמרו להון יתגלי יי עליכון ויתפרע די אבאשתון ית ריחנא בעיני פרעה ובעיני עבדוהי למתו חרבא בידהון לקטלותנא:

(כב) וישב משה אל יהוה ויאמר אדני למָה הרעתה לעם הזה למָה זה שלחתני: (כב) וישב משה אל יהוה ויאמר אדני למָה הרעתה לעם הזה למָה זה שלחתני: (כב) ויתב משה קדם יי ואמר יי למָה אבאשתא לעמא הדין ולמָה דנו שלחתני:

(כג) ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך: (כג) ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך: (כג) ומעדן עלית לות פרעה למללא בשמך אבאש לעמא הדין ושזבא לא שזבתא ית עמך:

ו (א) ויאמר יהוה אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו: (א) ויאמר יהוה אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו: (א) ואמר יי למשה פעו תחזי דאעבד לפרעה ארי בידא תקיפא ישלחון ובידא תקיפא יתרכנו מארעיה:

רז"י

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

תאמר לבני ישראל אהיה פעם אחת וכן משמע במס' ברכות ודו"ק):

(טו) זה שמי לעולם – חסר וי"ו לומר העלמיהו שלא יקרא ככתבו (ש"ר): וזה זכרי – למדו היאך נקרא וכן דוד הוא אומר ה' שמך לעולם ה' זכרך לדור ודור:

(טז) את זקני ישראל – מיוחדים לשיבה. ואת זקנים סתם היאך אפשר לו לאסוף זקנים של ס' רבוא:

(יח) ושמעו לקולך – מאלהים מכיון שתאמר להם לשון זה ישמעו לקולך שכבר סימן זה מסור בידם מיעקב ומיוסף שצ'לשון זה הם נגאלים יעקב אמר ואלהים פקוד יפקוד אתכם יוסף אמר להם (בראשית ג) פקוד יפקוד אלהים אתכם: (אלהי העבריים – יו"ד יתירה רמז ל' מכות ברש"י יסן): נקרה עלינו – לשון מקרה וכן (במדבר כג) ויקר אלהים ואנכי אקרה כה אהא נקרה מאתו הלוס:

(יט) לא יתן אתכם מלך מזרים להלוך – אם אין אני מראה לו ידי החזקה כלומר כל עוד שאין אני מודיעו ידי החזקה לא יתן אתכם להלוך: לא יתן – לא ישבוק כמו (בראשית כ) ע"כ לא נתתיך (סס לא) לא נתנו אלהים להרע עמדי וכולן לשון נתינה הם. וי"מ ולא ביד חזקה ולא בשביל שידו חזקה כי מאז אשלח את ידי והכיתי את מזרים וגו' ומתרגמינן אותו ולא מן קדם דחיליה תקיף. משמו של רבי יעקב ברבי מנחם נאמר ל':

(כ) ומגרת ביתה – מאותה שהיא גרה אתה בבית: ונאלתם – כתרגומו ותרוקנון. וכן (שמות יב) וינלכו את מזרים (שמות לג) ויתנלכו בני ישראל את עדים והגו"ן צו יסוד. ומנחם חזרו במחצרת כד"י עם (בראשית לא) ויאל אלהים את מקנה אביכם. אשר היל אלהים מאזינו. ולא יאמנו דבריו כי אם לא היתה הגו"ן יסוד והיא נקודה בחיר"ק לא תהא משמשת בלשון ופעלתם אלא בלשון ונפעלתם כמו (דברי' כח) ונסחתם מן האדמה ונתתם ביד אויב (ויקרא כו) ונגפתם לפני אויביכם (יחזקאל כב) ונתתם בתוכה ואמרתם נללנו לשון נפעלנו וכל נו"ן שהיא בזה בחיבה לפרקים ונפלת ממנה כנו"ן של

(ז) כי ידעתי את מכאוביו – כמו וידע אלהים כלומר כי שמתי לב להתבונן ולדעת את מכאוביו ולא העלמתי עיני ולא ארטוס את אזני מעקתם:

(י) ועתה לכה ואשלחך וגו' – ואת מה תועיל והוא את עמי יועילו דבריד ותוויאם מס:

(יא) מי אנכי – מה אני חשוב לדבר עם המלכים: וכי אוליא את בני ישראל – ואף אם חשוב אני מה זכו ישראל שתעשה להם נס ואוליאם ממזרים:

(יב) ויאמר כי אהיה עמך – השיבו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון שאמרת מי אנכי כי אלק אל פרעה לא שך היא כי אם משלי כי אהיה עמך וזה המראה אשר ראית בסנה לך האות כי אנכי שלחתיך ותלליח בשליחותי וכדאי אני להיל כאשר ראית הסנה עושה שליחותי ואינו אוכל כך תלך בשליחותי ואיך ניזוק. ושאלת מה זכות יש לישראל שיאלו ממזרים דבר גדול יש לי על הולאה זו שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף ג' חדשים שיאלו ממזרים. דבר אחר כי אהיה עמך וזה שתלליח בשליחותך לך האות על הבטחה אחרת שאני מבטיחך שכשתוויאם ממזרים תעבדון אותי על ההר הזה שתקבלו התורה עליו והיא הזכות העומדת לישראל. ודוגמת לשון זה מצינו (ישעי' לז) וזה לך האות אכול השנה ספיח וגו' ומפלת סנחריב תהיה לך לאות על הבטחה אחרת שארצכם חריבה מפירות ואני אברך הספיחים:

(יד) אהיה אשר אהיה – אהיה עמם בצרה זאת אשר אהיה עמם בשעבוד שאר מלכויות (ברכות ט) אמר לפניו רבש"ע מה אני מזכיר להם צרה אחרת דיים בצרה זו אמר לו יפה אמרת כה תאמר וגו' (ש"ר) (לא שהשכיל חלילה משה ביותר אלא שלא הבין דברי השי"ת כי לא מחשבתו מחשבת הש"י שמאז כך היתה דעתו באומרו ית' אהיה אשר אהיה למשה לבדו הגיד ולא שיגיד לישראל וזהו יפה אמרת שגם דעתי מתחילה כך היתה שלא תגיד לבני ישראל כדברים האלה אלא כה

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

והיו והיו שני פעמים. נראה צעיני אלו נא' והיו המים אשר תקח מן היאור לדם ביצת שומע אני שצידו הם נהפכים לדם ואז כשירדו לארץ יהיו בהויתן אבל עכשיו מלמדנו שלא יהיו דם עד שיהיו ביצת:

(י) גם מתמוז וגו' – למדנו שכל שבעה ימים היה הקב"ה מפתה את משה בסנה לילך בשליחותו מתמוז שלשום מאז דברך הרי שלשה ושלשה גמין רבויין הם הרי ששה והוא ה' עומד ביום הז' כשומר לו זאת עוד שלא נא ביד תשלח עד שחרה זו וקבל עליו (ש"ר) וכל זה שלא ה' רואה ליטול גדולה על אהרן אחיו שהיה גדול הימנו ונביא היה שנאמר (הלל אהרן אחיך הלוי וגו' ועוד נאמר לעלי הכהן) (שמואל ב) הגלה נגליתי אל בית אביך בהיותם במצרים הוא אהרן. וכן (יחזקאל ב) ואודע להם בארץ מצרים וגו' ואומר אליהם איש שקולי עיניו השליכו ואותה נבואה לאהרן נאמרה: **כד פה** – בכבדות אני מדבר ובלשון לע"ז בל"ז (שטאממלער):

(יא) מי שם פה וגו' – מי למדך לדבר כשהיית נדון לפני פרעה על המצרי: או מי יאום אלם – (תנחומא) מי עשה פרעה אלם שלא נתאמץ במצות הריגתך ואת משרתיו חרקים שלא שמעו בצווחו עליך (שבת קמ) ולאספקלטורין ההורגים מי עשאו עורים שלא ראו כשברחת מן הבימה ונמלטת: הלל אנכי – ששמי ה' עשיתי כל זאת:

(יג) ביד תשלח – ביד מי שאתה רגיל לשלוח והוא אהרן. ד"א ביד אחר שתראה לשלוח שאין סופי להניסם לארץ ולהיות גואלם לעתיד יש לך שלוחים הרבה:

(יד) ויחר אף – (זכחים קב) ר' יהושע בן קרחה אומר כל חרון אף שבתורה נא' זו רוקם וזה לא נאמר זו רוקם ולא מינו שצא עונש ע"י אותו חרון. אמר לו רבי יוסי אף בזו נאמר זו רוקם. הלל אהרן אחיך הלוי שהי' עתיד להיות לוי ולא כהן והכהונה הייתי אומר ללאת ממך מעתה לא יהי' כן אלל הוא יהי' כהן ואתה הלוי שנאמר (דברי הימים ב) ומשה איש האלהים בניו יקראו על שבת הלוי: הנה הוא יולל לקראתך – כשתלך

נוגף נושא נותן נושך כשהיא מדברת לשון ופעלתם תנקד בשו"א בחטף כגון (בראשית מה) ונשאתם את אביכם (במדבר לב) ונתתם להם את ארץ הגלעד ונמלתם את אשר ערלתכם. לכן אני אומר שזאת הנקודה בחיר"ק מן היסוד הוא ויסוד שם דבר נלול והוא מן הלשונות הכבדים כמו דבור כפור למוד כשדבר בלשון ופעלתם ינקד בחיר"ק כמו (במדבר כ) ודברתם אל הסלע (יחזקאל מה) וכפרתם את הבית (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם:

(ב) מזה בידך – לכך נכתב תיבה א' לדרוש מזה שבידך אתה חייב ללקות שחשדת בכשרים. ופשוטו כאלם שאומר לחבירו מודה אתה שזו שלפניך אכן היא אומר לו הן אמר לו הריני עושה אותה עז:

(ג) ויהי לנחש – רמז לו שסיפר לשון הרע על ישראל (באומרו לא יאמינו לי) ותפא אומנתו של נחש:

(ד) ויחזק בו – לשון אחיזה הוא והרבה יש במקרא. (בראשית יט) ויחזיקו האנשים בידו (דברים כה) והחזיקה במצושו. (שמואל יז) והחזיקתי בזקנו. כל לשון חזוק הדבוק לבי"ת לשון אחיזה הוא:

(ו) מצרעת כשג – דרך נרעת להיות לבנה. אם בהרת לבנה היא. אף באות זה רמז לו שלשון הרע סיפר באומרו לא יאמינו לי לפיכך הלקהו בצרעת כמו שלקתה מרים על לשון הרע:

(ז) ויוציאה מחיקו והנה שבה וגו' – מכאן שמדה טובה ממרת לבא ממדת פורעניות שהרי בראשונה לא נאמר מחיקו (ש"ר):

(ח) והאמינו לקול האות האחרון – משתאמר להם שצבילכם לקיתי על שספרתי עליכם לשון הרע יאמינו לך שכבר למדו בכך שהמזדווגין להרע להם לוקים בנגעים כגון פרעה ואצמלך צביל שרה:

(ט) ולקחת ממימי היאור – רמז להם שבמכה ראשונה נפרע מאלהותם (פי' כשהקב"ה נפרע מן האומות נפרע מאלהותם תחילה שהיו עובדים לנילום המחיה אותם והפכם לדם צרש"י יאן): והיו המים וגו' –

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

זכחו לפיכך מי כמוהו מורה. צקר ודס המצקס להגקס מחזכירו מעלים את דכריו שלח יצקס הללה חבל הקצ"ה יקניב זכחו ואין יכולת להמלט מידו כי אס זשזבו אליו לפיכך הוא מורהו ומתרה בו לשזב:

(כד) ויהי דדרך זמלון – עג משה: ויצקס המיתהו – למשה לפי שלח מל את אליעזר בנו ועל שנתרשל נענש עונש מיתה. תניא ח"ר יוסי ח"ו לח נתרשל לחל חמר חמול וחלח לדרך סכנה היא לתינוק עד שלשה ימים חמול וחלשה שלשה ימים הקצ"ה חני לך שזב מזרים ומפני מה נענש מיתה לפי שנתעסק זמלון תחלה (זמסכת נדרים דף לח). והיה המלחך נעשה כמין נחש וזולעו מראשו ועד ירכיו וחוזר וזולעו מזגליו ועד אוחו מקום הזינה כפורה שזשזיל המילה הוא:

(כה) וחגע לרגליו – השליכתו לפני רגליו של משה: ותחמר – על זנה: כי חתן דמים אתה לי – אתה היית גורם להיות החתן שלי נרלח עליך הורג חיקי אתה לי:

(כו) וירף – המלחך ממנו. אז הזינה של המילה זח להורגו: חמרה חתן דמים זמולת – חתני היה נרלח על דזר המילה (שניה רש"י זלשזנו לעיל כתז אתה היית גורם. דקשה לרש"י מה זה אז חמרה חתן דמים והלח גם לעיל חמרה חתן דמים לחל מחחילה סברה דזה וזה גורם חטא המילה וחטא חחר חח"כ כשראתה וירף לגמרי אז הזינה לעל דזר המילה לזד זח וזזה מחורץ ג"כ השינוי לשון זחרגום חונקלום זחתן דמים ודו"ק כנ"ל): לזולת – על דזר המולות שס דזר הוא והלמ"ד משמשת זלשזן על כמו (שמות יד) וחמר פרעה לזני ישראל.

ואונקלום תרגס דמים על דס המילה:

(ח) וחחר זחו משה וחרון וגו' – חבל הזקנים נשמטו חחד חחד מחר משה וחרון עד שנסמטו כולם קודם שהגיעו לפלטיין לפי שיראו ללכת (ש"ר) וזסיני נפרע להם ונגש משה לזדו חל ה' והס לח יקשו החזירים לחחוריהם:

למזרים: ורלח ושמה זלזו – לח כשחתה סבור שיהא מקפיד עליך שחתה עולה לגדולה. ומשס זכה חחרן לעדי חחסן החון על הלז:

(טז) ודזר הוא לך – זשזילך ידזר חל העס וזה יוכיח על כל לך ולי ולו ולכס ולהס הסמוכים לזזור שכולס לשון על הס: יהיה לך לפה – למליץ לפי שחתה כזד פה: לחלחיס – לרז ולקר:

(יח) וישז חל יתר חוחנו – ליטול קשות שהרי נשזע לו (שלח יזז ממדין כי חס זרשותו) (מכילתא) ושזעה שמות היו לו רעואל יתר יתרו קני וכו':

(יט) כי מחו כל החגשים – מי הס דחן וחזירס חיים היו לחל שירדו מנכסיהם והעני חשזב כמת (נדרים סד):

(כ) על החמור – חמור המיוחד הוא החמור שחזש חברהם לעקידת יחק וחרל שעתיד מלך המשיח להגלות עליו שנא' (זכריה ט) עני ורוכז על חמור: וישז חרלה מזרים ויקח משה את מטה וגו' – אין מוקדם ומחוחר מדוקדקים זמקרא:

(כח) זלכתך לשזב מזרימה וגו' – דע של על מנת כן חלך שחהא גזור זשליחוחתי לעשות כל מופתי לפני פרעה ולח תירח ממנו: אשר שמתי זידך – לח על שלשה חוחות החמורות למעלה שהרי לח לפני פרעה חוה לעשותם לחל לפני ישראל שיחמינו לו ולח מזינו שעשחס לפניו לחל מופתים שחני עתיד לשוס זידך זמזרים כמו (שמות ז) כי ידזר חליכס פרעה וגו' וחל חחמה על אשר כתיב אשר שמתי שכן משמעו כשחדזר עמו זזר שמתים זידך:

(כז) וחמרת חל פרעה – כשחשמע שלזו חזק וימאן לשלוח חמור לו כן: בני זכרי – לשון גדולה כמו (תהילים פט) חף חני זכור חחנהו זהו פשוטו. ומדרשו כאן חחס הקצ"ה על מכירת הזכורה שלקח יעקב מעשו:

(כג) ואומר חליך – זשליחוחתו של מקום: שלח את בני וגו' חנה חני הורג וגו' – היא מכה חחרונה ובה חחרהו חחלה מפני שהיא קשה וזה הוא שנחמר זחיוז (חיוז לו) חן חל יקניב

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

שא"כ הי' לו לכתוב ואל ישעו אל דברי שקר או לדברי שקר כי כן גזרת כולם. (ישעי' יז) ישעה האדם על עושהו (שם לא) ולא שעו על קדוש ישראל (שם יז) ולא ישעה אל המזבחות ולא מנצתי שמוש של ב' סמוכה לאחריהם אבל אחר לשון דבור כמתעסק לדבר בדבר נופל לשון שמוש ב"ת כגון (יחזקאל לג) הגדברים בך (במדבר יב) ותדבר מרים ואהרן במשה. (זכריה 7) המלאך הדובר ב' (דברים יא) לדבר צם (תהלים קיט) ואדברה בעדותיך אף כאן אל ישעו דברי שקר אל יהיו נדברים דברי שוא והבאי:

(יא) אחס לכו קחו לכם תבן – ורכיבים אתם לילך בזריזות כי אין נגרע דבר – מכל סכום לבנים שהייתם עושים ליום זה היתם התבן ניתן לכם מזומן מבית המלך:

(יב) לקשש קש לתבן – לאסוף אסיפה ללקוט לקט לצורך תבן הטיט. קש לשון לקוט על קש שדבר המתפזר הוא ורכיך לקושש קרוי קש בשאר מקומות:

(יג) אלים – פא דוחקים: דבר יום ביומו – חשבון של כל יום כלו ביומו כאשר עשיתם זהוית התבן מוכן:

(יד) ויכו שוטרי בני ישראל – השוטרים ישראלים היו וחסים על חזריהם מלדחקם וכשהיו משלימים הלבני' לנוגשי' שהם מרכיבים והי' חסר מן הסכום היו מלקין אותם על שלא דחקו את עושי המלאכה. לפיכך זכו אותם שוטרי' להיות סנהדרין ונאלל מן הרוח אשר על משה והואש עליהם שנאמר אספה לי שבעי' איש מזקני ישראל מאותן שידעת הטובה שעשו במאריס כי הם זקני העם ושוטריו: ויכו שוטרי בני ישראל – אשר שמו נוגשי' פרעה אותם לשוטרים עליהם לאמר מדוע וגו'. למה ויכו שהיו אומרים להם מדוע לא כליתם גם תמול גם היום חק הקצוב עליכם ללבון כתמול השלישי שהוא יום שלפני אתמול והוא הי' זהוית התבן נתן להם:

(טז) ולבנים אומרים לנו עשו – הנוגשים אומרים עשו לנו לבנים כמנין הראשון: וחתאת עמד – אלו היה נקוד פת"ח הייתי

(ג) פן יפגענו – פן יפגעך היו לרכיבים לומר לו אלא שחלקו כבוד למלכות. פגיעה זו לשון מקרה מות היא:

(ד) תפריעו את העם ממעשיו – תדילו ותרחיקו אותם ממלאכתם ששומעין לכם וסבורים לנוח מן המלאכה. וכן (משלי 7) פרעוהו אל תעברו בו רחוקו. וכן (שם א) ותפרעו כל עתה. (שמות לב) כי פרוע הוא נרחק ונתעב: לכו לסבלותיכם – לכו למלאכתכם שיט לכם לעשות צבתיכם. אבל מלאכת שעבוד מאריס לא היתה על שצטו של לוי ותדע לך שהרי משה ואהרן יולאים וצאים שלא צרשות:

(ה) הן רבים עתה עם הארץ – שהעבודה מוטלת עליהם ואתם משציתים אותם מסבלותם הפסד גדול הוא זה:

(ו) הנגשים – מרכיבים היו והשוטרים היו ישראלים הנוגש ממונה על כמה שוטרים והשוטר ממונה לרדות בעושי המלאכה:

(ז) תבן – אשטובל"א היו גובלין אותו עם הטיט: לבנים – טיוול"ש בלע"ז (ליעגעלשטיינע) שעושים מטיט ומייבשין אותו בחמה ויש שפורפין אותו בכבשן: כתמול שלשום – כאשר הייתם עושים עד הנה: וקששו – ולקטו:

(ח) ואת מתכנת הלבנים – סכום חשבון הלבנים שהיה כל אחד עושה ליום כשהיה התבן נתן להם אותו סכום תשימו עליהם גם עתה למען תכבד העבודה עליהם: כי נרפים – מן העבודה הם לכך לבס פונה אל הבטלה ורועקים לאמר נלכה וגו'. מתכנת ותוכן לבנים. ולו נתכנו עלילות. ואת הכסף המתוכן. כולם לשון חשבון הם: נרפים – המלאכה רפויה בידם ועזובה מהם והם נרפים ממנה רטרי"ש בלע"ז (אורייתקאגאלאגעו):

(ט) ואל ישעו דברי שקר – ואל יהגו וידברו תמיד דברי רוח לאמר נלכה נזבחה. ודומה לו ואשעה בחקיד תמיד. למשל ולשנייה מתרגמינן ולשועין ויספר ואשתעי וא"א לומר ישעו לשון וישע הי' אל הבל וגו' ואל קין ואל מנחתו לא שעה ולפרש אל ישעו אל יפנו

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

(כז) למה הרעותה לעם הזה – וא"ת מה איכפת לך קובל אני על ששלחתני (ס"ר):
 (כג) הרע – לשון הפעיל הוא הרצה רעה עליהם. ותרגומו אבאיש:
 (א) עתה תראה וגו' – (סנהדרין קיא) הרהרת על מדותי לא כאברהם שאמרתי לו (בראשית כא) כי זיכחק יקרא לך זרע ואח"כ אמרתי לו העלהו לעולה ולא הרהר אחר מדותי לפיכך עתה תראה. העשוי לפרעה תראה ולא העשוי למלכי ז' אומות כשאביאם לארץ: כי זיד חזקה ישלחם – מפני ידי החזקה שתחזק עליו ישלחם: וזיד חזקה יגרשם מארצו – על כרחם של ישראל יגרשם ולא יספיקו לעשות להם אידה. וכן הוא אומר ותחזק מארצם על העם למהר לשלחם וגו':

אומר שהוא דבוק ודבר זה חטאת עמך הוא עכשיו שהוא קמ"ץ שם דבר הוא וכך פירושו ודבר זה מביא חטאת על עמך כאלו כחוב וחטאת לעמך כמו כזאנה בית לחם שהוא כמו לבית לחם וכן הרצה:
 (יח) ותוכן לבנים – חשבון הלבנים וכן (מלכים יב) את הכסף המתוכן המנוי כמו שאמר בענין (סס) וילכו וימנו את הכסף:
 (יט) ויראו שוטרי בני ישראל – את חבריהם הנרדים על ידם: ברע – ראו אותם ברעה וזרה המואלת אותם בהכזידם העבודה עליהם לאמר לא תגרעו וגו':
 (כ) ויפגעו – אנשים מישראל את משה ואת אהרן וגו'. ורבותינו דרשו כל נעים ונכזים דתן ואזירים היו שנאמר בהם ילאו נכזים:

נביא – ירמיה א'

(א) דברי ירמיהו בן חלקיהו מן הפהנים אשר בענתות בארץ בנימן: (ב) אשר היה דבר יהוה אלי בימי יאשיהו בן אמון מלך יהודה בשלש עשרה שנה למלכו: (ג) ויהי בימי יהויקים בן יאשיהו מלך יהודה עד תם עשתי עשרה שנה לצדקיהו בן יאשיהו מלך יהודה עד גלות ירושלם בחדש החמישי: (ד) ויהי דבר יהוה אלי לאמר: (ה) בטרם אצורך {אצורך} בבטן ידעתיה ובטרם תצא מרחם הקדשתיך נביא לגוים נתתיך: (ו) ואמר אהה אדני יהוה הנה לא ידעתי דבר פי נער אנכי: (ז) ויאמר יהוה אלי אל תאמר נער אנכי פי על כל אשר אשלתך תלה ואת כל אשר אצורך תדבר: (ח) אל תירא מפניהם פי אתה אני להצלה נאם יהוה: (ט) וישלח יהוה את ידו ויגע על פי ויאמר יהוה אלי הנה נתתי דברי בפיה: (י) ראה הפקדתיך היום הנה על הגוים ועל הממלכות לנתוש ולנתוז ולהאביד ולהרוס לבנות ולנטוע: (יא) ויהי דבר יהוה אלי לאמר מה אתה ראה ירמיהו ואמר מקל שקד אני ראה: (יב) ויאמר יהוה אלי היטבת לראות פי שקד אני על דברי לעשותו: (יג) ויהי דבר יהוה אלי שנית לאמר מה אתה ראה ואמר סיר נפוח אני ראה ופניו מפני צפונה: (יד) ויאמר יהוה אלי מצפון תפתח הרעה על כל ישבי הארץ: (טו) פי הנני קרא לכל משפחות ממלכות צפונה נאם יהוה ובאו ונתנו איש כסאו פתח שערי ירושלם ועל כל חומותיה סביב ועל כל ערי יהודה: (טז) ודברתי משפטי אותם על כל רעתם אשר עזבוני ויקטרו לאלהים אחרים וישתחוו למעשי

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

יְדִיָּהֶם: (יז) וְאַתָּה תֵּאָדָר מִתְנַיֶּיךָ וְקָמַתְּ וְדַבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֵת כָּל אֲשֶׁר אָנֹכִי אֹמֵר
 אֶל תַּחַת מַפְנֵיהֶם פֶּן אֲחַתְּךָ לַפְּנֵיהֶם: (יח) וְאֲנִי הִנֵּה נֹתְתִיךָ הַיּוֹם לְעִיר מִבְּעַר
 וּלְעִמּוּד בְּרֹזַל וּלְחַמּוֹת גַּחֲשִׁית עַל כָּל הָאָרֶץ לְמַלְכֵי יְהוּדָה לְשָׂרֵיהָ לְכַהֲנֵיהָ
 וּלְעַמּוּד הָאָרֶץ: (יט) וְנִלְחַמּוּ אֵלֶיךָ וְלֹא יוּכְלוּ לָךְ כִּי אֲתָךְ אָנֹכִי נֹאֵם יְהוָה לְהַצִּילָךְ:
 (א) וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: (ב) הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר
 יְהוָה זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵת כָּל־וּלְתִיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאָרֶץ לֹא
 זְרוּעָה: (ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לִיהוָה רֵאשִׁית תְּבוּאָתָה כָּל אֲכָלֶיךָ יֵאָשְׁמוּ רְעָה תָּבֵא
 אֲלֵיהֶם נֹאֵם יְהוָה:

האשכנזים מפטירים בישעיה כז'-כח' (ראה נביא במשך השבוע)

משנה – פרה פרק ג'

(א) שְׁבַעַת יָמִים קָדָם לְשִׁרְפַת הַפָּרָה מִפְּרִישֵׁי בֶהֱן הַשּׁוֹרֵף אֵת הַפָּרָה מִבֵּיתוֹ
 לְלִשְׁכָּה שְׁעַל פְּנֵי הַבַּיְתָה, צְפוּנָה מְזֻרְחָה, וּבֵית אָבֶן הֵיחָה נִקְרָאת, וּמִזִּין
 עָלָיו כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים מִכָּל חֲטָאוֹת שֶׁהָיוּ שָׁם. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר, לֹא הָיוּ מִזִּין
 עָלָיו אֶלָּא בְּשִׁלְיָשִׁי וּבְשִׁבְעֵי בִלְבָד. רַבִּי חֲנִינָא סָגַן הַפְּהֲנִים אֹמֵר, עַל הַכֹּהֵן
 הַשּׁוֹרֵף אֵת הַפָּרָה, מִזִּין כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים. וְעַל שֵׁל יוֹם הַכְּפֹרִים, לֹא הָיוּ
 מִזִּין עָלָיו אֶלָּא בְּשִׁלְיָשִׁי וּבְשִׁבְעֵי בִלְבָד:

וחטאת טעונה כפון תקינו ליה רבנן בצפונה
 מזרחה כי היכי ללהוי לה הכירא: וזית אבן
 היתה נקראת – לפי שכל מעשהו היו בכלי
 גללים כלי אבנים כלי אדמה שאינן מקבלין
 טומאה וזהו כלבד היה משתמש כל שבעת
 ימי הפרישה משום דטבול יום כשר צפנה
 והיו מטמאין הכהן השורף את הפרה
 ומטבילין אותו מיד להוציא מלבן שלדוקים
 שאומרים צמערובי שמש היתה נעשית, תקינו
 לה רבנן מעלות יתירות כדי שלא יזלו זה:
 כל שבעת הימים – של ימי הפרישה: מכל
 חטאות שהיו שם – מכל הפרות שנעשו
 מימות משה רבינו ועד אותו זמן, שמכל פרה
 ופרה היו נותנין קרית למשמרת. ויום ראשון
 מזין עליו מאפר פרה אחת ויום שני מאחרת
 ויום שלישי מאחרת: בשלישי ובשביעי –
 לפרישתו. ובין תנא קמא ובין ר' יוסי תרווייהו
 סבירא להו טבילה בזמנה מורה וקא מפלגי

רע"ב – (א) שבעת ימים כו' מפרישין כהן
 השורף את הפרה – דכתיב צפונה מילואים
 (ויקרא ה) כאשר עשה ביום הזה כוה' ה'
 לעשות לכפר עליכם, ודרשו רבותינו, לעשות
 זה מעשה פרה, לכפר עליכם זה מעשה יום
 הכפורים, שהכהן השורף את הפרה וכהן גדול
 העובד ביום הכפורים טעון פרישה שבעה
 כמו שהיו טעונים אהרן ובניו בשבעת ימי
 המילואים דכתיב (שם) ומפתח אוהל מועד
 לא תלאו שבעת ימים. והיו מפרישין אותו
 מאשתו שמה יבוא על אשתו תמא נדה
 והבועל נדה תמא שבעת ימים ולא יוכל
 לשרוף הפרה: הצירה – אית לאמרי מקום
 היה צהר הצית וצירה שמו. ואית לאמרי כל
 המקדש קרוי צירה כמו שנאמר אל הצירה
 וגו' (דה"א כט): צפונה מזרחה – טעמא
 דמפרישים הכהן השורף את הפרה ללשכה
 שהיא צפונית מזרחית, כיון לחטאת היא

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

וכל שצעה לאו דוקא, דכל כרחך הא קיימא לן הזאה שבות ואין דוחה את השבת ור' יוסי לא מקיש הזאה לטבילה והזאה בזמנה לאו מזה, הלכך לא בעי הזאה אלא שלישי וצביעי בלבד. ור' חנינא סגן הכהנים נמי כר' יוסי סבירא ליה דהזאה בזמנה אינה מזה, והכהן השורף את הפרה מעלה בעלמא הוא, כי היכי דלא לזלו זה מפני שהיא נעשית בטבול יום:

(ב) חצרות היו בירושלים בנזירות על גבי סלע ותחתיהם חלול, מפני קבר התהום. ומביאים נשים עפרות ויולדות שם ומגדלות שם את בניהן. ומביאים שורים ועל גביהן דלתות, ותינוקות יושבין על גביהן וכוסות של אבן בידם. הגיעו לשלוח, ירדו ומלאום, ועלו וישבו על גביהן. רבי יוסי אומר, ממקומו היה משלשל וממלא:

יהיו רגליו של תינוק היושב עליהן מאהלות על הארץ מפני קבר התהום: ועל גביהן דלתות – ועוד זאת מעלה יתירה כדי שלא יהיו רגליו של תינוק מאהלות על הארץ: וכוסות של אבן זידם – שכל מעשה הפרה בכלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה שאין מקבלין טומאה: ירדו – תינוקות הללו לתוך נהר שילוח: ומלאום – ממנו מים לקדש מי חטאת שמוזין על השורף את הפרה כל שצעה. ובתוך הנהר ליכא לספוקי לקבר התהום, דלא עבידי דקברי בנהרות: ר' יוסי אומר – מעל גבי השורים היו משלשלים חבל וממלאים מים ולא היו יורדים לתוך השילוח. ואין הלכה כר' יוסי:

(ג) באו להר הבית, וירדו. הר הבית והעזרות תחתיהם חלול, מפני קבר התהום. ובפתח העזרה היה מתקן קלל של חטאת, ומביאין זכר של רחלים וקושרים חבל בין קרניו, וקושרים מקל ומסבף בראשו של חבל, וזורקו לתוך הקלל, ומכה את הזכר ונרתע לאחוריו, ונוטל ומקדש, כדי שייראה על פני המים. רבי יוסי אומר, אל תתנו מקום לצדוקים לרדות, אלא הוא נוטל ומקדש:

(במדבר יט) והיתה לעדת בני ישראל למשמרת: קלל – כד קטן תרגום וכדה על שכמה (בראשית כד) וקולתה על כתפה: וזורקו לתוך הקלל – ומתוך כך כשהיה הזכר נרתע לאחוריו והיה המקל יולא מן הקלל

בהזאה אי מקשינן לה לטבילה אי לא, תנא קמא מקיש הזאה לטבילה והזאה בזמנה מזה, וכל יומא משקלת ימים הראשונים איכא לספוקי שמה היום יום שלישי לטומאתו, והשקלה אחרונים כל יומא מספקין שמה צביעי. ורביעי לא בעי הזאה, דלאו בשלישי איכא לספוקי ולא בצביעי איכא לספוקי שאין הזאה בצביעי עולה משום הזאת צביעי עד שיהי בשלישי שלפניו.

רע"ב – (ב) זניות על גבי הסלע – אור החלמיש שניכר שהיה סם מתחילת צרייתו של עולם. ואע"פ כן החמירו לעשות תחתיו חלל, מפני קבר התהום, שמה יש תחתיו קבר ואין לו למת אוהל חלל טפח, וטומאה שהי ארורה דוקעת ועולה, לפיכך היו זונים אותו על גבי כיפון, שאפילו יש קבר תחתיהן החלל מפסיק. וכל לשון טומאת התהום שבגמרא, לשון ספק ומכוסה הוא, כהתהום הזה שאינו גלוי: ומביאים נשים מעוברות ויולדות שם – כל אלו מעלות יתירות עשו זה כי היכי דלא לזלו זה מפני שהיו עושים אותה בטבול יום: ומגדלות שם את בניהן – עד שיהיו בן שמונה [שנים] ולא יותר שלא יראו קרי: ומביאים שורים – שכריסן רחבה כדי שלא

רע"ב – (ג) באו להר הבית – התינוקות שעל גבי השורים עם הכוסות מלאים מים: בפתח העזרה – של נשים הסמוכה לחיל: היה מתקן קלל של חטאת – כלי שמונח בו אפר חטאת מכל פרה שהיו שורפים כדכתיב

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

שחוק והיתול, לסדר ר' יוסי כשעלו בני הגולה היו זהם טהורים שטיהרום באפר הפרה שהורידו עמהם לבבל והעלו ממנו עמם, ולא נטמאו משום ארץ העמים ללא גזרו טומאה על ארץ העמים אלא לאחר שעלו מן הגולה, לפיכך היה אפשר שאיך טהור יהיה נוטל את אפר הפרה ולא הורכבו לזכר של רחלים. והלכה כר' יוסי:

(ד) לֹא הָיוּ עוֹשִׂין לֹא חֲטָאתָת עַל גְּבֵי חֲטָאתָת, וְלֹא תִינּוֹק עַל גְּבֵי חֲבֵרוֹ, וְצָרִיכִין הָיוּ הַתִּינּוֹקוֹת לְהַזּוֹת, דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר, לֹא הָיוּ צָרִיכִין לְהַזּוֹת:

להזות – ואע"ג שנטמרו כל השמירות הללו, חיישין דילמא אייתי עורב כזית מן המת וקדא עלייהו. וכל הני מעלות יתירות ניהו: לא היו צריכים להזות – דלטומאת מת לא חיישין. אבל טבילה היו צריכים לכולי עלמא, שמא נטמאו בשרן והלכה כרבי עקיבא:

(ה) לֹא מִצָּאוּ מִשְׁבַּע, עוֹשִׂין מִשֵּׁשׁ, מִחֲמֹשׁ, מִאֲרָבַע, מִשָּׁלֹשׁ, מִשְׁתֵּים, וּמִאֶחָת. וּמִי עֶשְׂאָם, הָרֵאשׁוֹנָה עֶשְׂה מִשֵּׁה, וְהַשְּׁנִיָּה עֶשְׂה עֲזָרָא, וְחֲמִשׁ, מִעֲזָרָא וְאֵילָה, דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְחֲכָמִים אָמְרִים, שְׁבַע מִעֲזָרָא וְאֵילָה. וּמִי עֶשְׂאָן, שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק וְיוֹחָנָן בְּהֵן גְּדוֹל עָשׂוּ שְׁתֵּים שְׁתֵּים, אֶלְיָהוּעִינִי בֶן הַקּוֹף וְחֲנַמְאֵל הַמְּצָרִי וְיִשְׁמַעְאֵל בֶּן פִּיאָבִי עָשׂוּ אֶחָת אֶחָת:

ויוחנן כהן גדול אלא לשתיים, משום דסבירא ליה שעל ידי פסול שאירע בראשונה נעשית השניה: וחכמים אומרים שבע מעזרא ואילך – דסבירא להו שכולן כשרות היו:

(ו) וְכַבֵּשׁ הָיוּ עוֹשִׂים מִהַר הַבַּיִת לְהַר הַמִּשְׁחָה, כַּפִּין עַל גְּבֵי כַּפִּין, וְכַפָּה כַּנְגֵד הָאֵטָם, מִפְּנֵי קֶבֶר הַתְּהוֹם, שְׁבוּ כַּהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפָּרָה, וּפָרָה וְכָל מִסְעָרֶיהָ יוֹצֵאִין לְהַר הַמִּשְׁחָה:

קצר התהום – שלא תהיה שם טומאה ראוה שהיא זוקעת ועולה: ופרה וכל מסעדיה – סומכיה ועוזריה. לשון ה' יסעדנו על ערש דוי (תהלים מא) ואע"ג דפרה אינה מקבלת טומאה מחיים מעלה יתירה עשו בה:

קולט מן האפר עמו ונשפך על גבי השורים והתינוק נוטלו ואינו צריך להוציא ידו לחוץ. ובחוספתא משמע שלא הורכבו לעשות כן אלא כשעלו מן הגולה שהיו כולם טמאין ואין יכולים ליגע שאם היו נוגעים באפר הפרה היו מטמאין אותו. ומה שהיו זורקים המקל לתוך הקלל ולא צדק הנחה, שלא יטמא האפר בהיסט משום ספק זיכה: אל תתנו מקום לצדוקים לרדות – למשול בנו בדברי

רע"ב – (ז) לא היו עושים חטאת על גבי חטאת – אם טיהרו עצמן לפרת חטאת אחת ואירעה פסול, לא יעשו אחרת על גבי זו. אלא כריכה שימור כבתחילה: ולא תינוק על גבי תינוק – שאם היו שני תינוקות אחד נשמר לפרת חטאת ואחד נשמר סתם אגב זה התינוק אבל לא לצורך פרת חטאת, לא מתכשר האי אגב האי: כריכים היו תינוקות

רע"ב – (ה) לא מצאו משבע – משום דאמרו דמכל חטאות שהיו שם מזין עליו, משום הכי קאמר דאם לא מצאו משבע, מזין אפילו מאחת: וחמש מעזרא ואילך – ר' מאיר לא מני הארבע שעשו שמעון הצדיק

רע"ב – (ו) וכיפה כנגד האוטם – רגלי הכיפה שהכיפה נשענת עליהם נקראין אוטם. ואין רגלי הכיפה העליונה כנגד רגלי התחתונה אלא כנגד הכיפה עצמה, דכנגד אוטם העליונה עומד חלל התחתונה: מפני

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

(ז) לא היתה פרה רוצה לצאת, אין מוציאים עמה שחורה, שלא יאמרו, שחורה שחטו. ולא אדמה, שלא יאמרו, שתיים שחטו. רבי יוסי אומר, לא משום זה, אלא משום שניאמר (במדבר יט), והוציא אתה, לברכה. וזקני ישראל היו מקדימים ברגליהם להר המשחה, ובית טבילה היה שם. ומטמאים היו את הפהון השורף את הפרה, מפני הצדוקים שלא יהיו אומרים במעורבי שמש היתה נעשית:

חטאת. והרמז"ס פירש, שהיו מטמאין אותו בשרץ או בשאר טומאות שמטמאים טומאת ערב: במעורבי שמש היתה נעשית – שהיו דורשים ואסף איש טהור, אין טהור אלא שהעריב שמשו, וכן הוא אומר (ויקרא כב) ובא השמש וטהר וכמים קבלו לטהר האמור בפרשת חטאת, טהור למעשר קאמר, דהיינו טבול יוס:

(ח) סמכו ידיהם עליו ואמרו לו, אישי כהן גדול, טבול אמת. ירד וטבל ועלה ונסתפג. ועצים היו מסדרים שם, עצי ארזים וארזנים וברושים ועצי תאנה חלקה. ועושין אותה כמין מגדל, ומפתחין בה חלונות, וחזיתה מערבה:

שריפתה: כמין מגדל – רחבה מלמטה וררה מלמעלה: ופוחחין בהן חלונות – להכניס בהן האש להבעיר העצים: וחזיתה מערבה – פני המערכה ומראיתה והוא המקום שמאחזין בו את האור היה פונה לכד מערב דהיינו כלפי המקדש, שהמקדש היה למערבו של הר הזיתים:

(ט) כפתוה בחבל של מגג ונתנוה על גב המערכה, ראשה בדרום ופניה למערב. הכהן עומד במזרח ופניו למערב, שחט בימינו וקבל בשמאלו. רבי יהודה אומר, בימינו היה מקבל, ונותן לשמאלו, ומזה בימינו. טבל והזה שבע פעמים בנגד בית קדש הקדשים. על כל הזיה, טבילה. גמר מלהזות, קנח את ידו בגופה של פרה. ירד והצית את האש באליתות. רבי עקיבא אומר, בחריות:

קדשים לענון זה: ומזה בימינו – לכתיב (במד' יט) ולקח אלעזר הכהן מד מה בארבעו. הרגילה שבארבעות, כלומר ארבע הוד הימנית שאדם ממשמש בה תמיד: כנגד בית קודש הקדשים – ככתיב (במדבר יט) והזה אל נוכח פני אוהל מועד: על כל הזיה טבילה – על כל הזיה שהיה מזה היה טבול

רע"ב – (ז) ולא אדמה – לא היו מוציאים פרה אדמה אחרת עמה בכבש: שלא יאמרו שהם שחטו – ורחמנא אמר ושחט אותה, ולא אותה ואת חברתה: ובית הטבילה היה פס – ואותו בית הטבילה נמי חלול היה על גבי כפיין מפני קבר התהום. ואף מקום מערכתה וגיתה השנויין לקמן, בכך היה מיטמא, דבגדי אוכלי קודש מדרם לפרת

רע"ב – (ח) אישי כהן גדול – לפי שפעמים נעשית על ידי כהן גדול. אבל בכל כהן הוא כשרה בין ככהן גדול בין בסגן בין בהיוט: ונסתפג – ונתקנח: עצים – לעשות מהן מערכה לשריפה מסודרים פס: וארזים – לשון נטע אורן וגסם יגדל האמור ביסעיה (מד יד) ומין ארז הוא וכן ברושים. וכל הגך עצים דקחשיב עדיפי משאר עצים לאורך

רע"ב – (ט) בחבל של מגג – חבל עשוי ממין של גמי, כדי שיהיו כל מעשיה בדבר שאינו מקבל טומאה: ופניה למערב – לכד המקדש: ר' יהודה אומר בימינו היה מקבל – כשאר קבלת הדם של קדשים שאם קבל בשמאל פסול. ואין הלכה כר' יהודה, שכיון שאין דמה נזרק על גבי המזבח אינה כשאר

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

נימין הגדבקיין זאלזעו דגנאוי לעשות זעהן הזייה: אליחות – עאים קטנים שמלהיבין זעהן עלי המערכה. אליחות, לשון אליה כמו זנבות האודים (ישעיה ז): זחריות – זמורות של דקל. ואין הלכה כר' עקיבא:

(י) נְבִיקָעָה, וְעַמֵּד חוּץ מִגֵּתָהּ, נָטַל עֵץ אֶרֶז וְאֶזוֹב וְשָׁנִי תוֹלַעַת. אָמַר לָהֶן, עֵץ אֶרֶז זֶה, עֵץ אֶרֶז זֶה. אֶזוֹב זֶה, אֶזוֹב זֶה. שְׁנֵי תוֹלַעַת זֶה, שְׁנֵי תוֹלַעַת זֶה. שְׁלֹשׁ פְּעָמִים עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר. וְהֵם אוֹמְרִים לוֹ, הֵינּוּ וְהֵינּוּ, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר:

שיעמוד חוץ לאותה גומא: עץ ארז – אגודה שיש בה עץ ארז ואזוב כרוכים עם שני תולעת: עץ ארז זה – לפי שיש מינים הרבה שדומין לארז ואינו כשריו, לכך כריך להודיע שזהו שזוהה עליו תורה. וכן באזוב. וכן בשני תולעת. ואזוב הוא שקורין לו בערבי לעת"ר. ושני תולעת הוא למר זבוע זבוע הנקרא בערבי כרמ"ז ובלע"ז קרמז"י:

(יא) בָּרְכוּ בְּשִׁירֵי הַלְּשׁוֹן וְהַשְּׁלִיף לְתוֹךְ שַׂרְפָּתָהּ. גִּשְׂרָפָה, חוֹבְטִין אוֹתָהּ בְּמִקְלוֹת, וְכוֹבְרִין אוֹתָהּ בְּכַבְרֹת. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר, בְּמִקְבוֹת שֶׁל אָבֹן וּבְכַבְרֹת שֶׁל אָבֹן הֵיטָה נְעֻשִׁית. שְׁחֹר שֵׁישׁ בּוֹ אָפֶר, בּוֹתְשִׁין אוֹתוֹ. וְשֵׁאִין בּוֹ, מְנִיחִין אוֹתוֹ. הָעֵצִים, בֵּין כָּף וּבֵין כָּף הֵיךְ נִכְתָּשׁ. וְחוֹלְקִים אוֹתוֹ לְשִׁלְשָׁה חֻלְקִים, אֶחָד נִתֵּן בַּחֵיל וְאֶחָד נִתֵּן בְּהַר הַמְּשֻׁחָה, וְאֶחָד הֵיךְ מִתְחַלֵּק לְכָל הַמְּשֻׁמְרוֹת:

כמו אפר, מניחין אותו – ואם לא יחזור כמו אפר, מניחין אותו: בין כך ובין כך – בין שיחזור אפר בין שלא יחזור אפר: חולקין אותו לשלשה חלקים – לאחר שכברו את כל האפר בין אפר הפרה בין אפר עאים שגשרפו עמה, חולקין את האפר לשלשה חלקים: אחד ניתן בחיל – למשמרת, כדכתיב והיתה לעדת בני ישראל למשמרת: ואחד ניתן בהר המשחה – וזה היו הכהנים מקדשין: ואחד היה מתחלק לכל המשמרות – וממנו היו מזין כל ישראל:

אלזעו זעהן, דשיירי הדם שזאלזעו פסולין להזייה – כדי שיקרף הדם עמה, כדכתיב (שם) וקרף את הפרה את עורה ואת זכרה ואת דמה. ובין הזאה להזאה מקנה אלזעו זכפת מהזרק ולא זגופה של פרה, משום

רע"ב – (י) זכעה – הפרה מחמת האור. אבל אם לא זכעה לא, זכתיב (זמדבר יט) אל חוד שריפת, לא קודם שיוצת האור זכובה, ולא אחר שתיעשה אפר והוא הדיון אם קרעה זככין אחר שיוצת האור זכובה: ועמד – הכהן: חוץ מגיתה – גומא שהיתה זכרקע כמין גת עשויה לשריפת הפרה, וכשהיה משליך עץ ארז ואזוב ושני תולעת כריך

רע"ב – (יא) כרכן – לעץ ארז ואזוב זשיירי לשון של למר שהוא זבוע זשני תולעת שהיתה זכובה, זכמה שהיה עודף ממנה על עץ הארז ואזוב היה כורך שלשתן יחד, כדי שיהא להן כובד יפלו לחוד שריפת הפרה ולא תקלוט השלהבת את הלשון. ואם לא כרכן והשליך כל אחד זפני עזמו, זכרה: זככרות של אבן – אבנים המנוקבים נקבים דקים זכברה. ואין הלכה כר' ישמעאל: שחור שיש בו אפר – פחם שאם יכתשו אותו יעשה אפר: כותשין אותו – ואם לא יחזור

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

גמרא – נדה דף טו' ע"ב

אמר רב שמואל משמיה דרבי יוחנן אשה שיש לה וסת בעלה מחשב ימי וסתה ובא עליה אמר ליה רב שמואל בר ייבא לרבי אבא אמר רבי יוחנן אפילו ילדה דבזיזא למטבל אמר ליה אטו ודאי ראתה מי אמר רבי יוחנן אימר דאמר רבי יוחנן ספק ראתה ספק לא ראתה ואם תמצא לומר ראתה אימא טבלה אבל ודאי ראתה מי יימר דטבלה הוה ליה ספק וודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי:

רש"י על הגמרא

היא זקנה: אימר טבלה – וכיון דטעמא דר' יוחנן משום ספיקא הוא לא שנה ילדה לא שנה זקנה: הוי ספק – להיתר: ודאי – לחיסור: ואין ספק מוציא – את הדבר מידי ודאי שלו:

מחשב ימי וסתה – אם שהה בדרך שבעה ימים אחר וסתה דעכשיו עומדת בימים שיכולה להטהר אפילו הגיע וסתה אמרינן טבלה ואין כריך לשואלה: דבזיזא – בוסה היא לטבול עד שיפייסנה: ודאי ראתה מי א"ר יוחנן – שלא יהא כריך לשואלה ואפילו

זוהר – בשלח דף מ"ז ע"ב

רבי שמעון אמר, האי מאן דאשתלים תלת סעודתי בשבתא, קלא נפיק ומכרזא עליה, (ישעיה נח) אז תתענג על יי, דא סעודתא חדא, לקבל (ויקרא רפ"ח ע"ב) עתיקא קדישא דכל קדישין. והרפכתיה על במתי ארץ, דא סעודתא תגיינא, לקבל חקלא דתפוחין קדישין. והאכלתיה נחלת יעקב אביה, דא הוא שלימו דאשתלים בזעיר אפיו:

ולקבלייהו בעי לאשלמא סעודתיה, ובעי לאתענגא בכלהו סעודתי, ולמחדי בכל חד וחד מננייהו, משום דאיהו מהימנותא שלימתא. ובגין כך, שבתא אתיקר, מכל שאר זמנין וחקין, משום דכלא ביה אשתכח, ולא אשתכח הכי בכלהו זמני וחקי. אמר רבי חייא, בגין כך, משום דאשתכח כלא ביה, אידבר תלת זמנין. דכתיב, (בראשית ב) ויכל אלהים ביום השביעי. וישבות ביום השביעי. ויברך אלהים את יום השביעי:

חק לישראל – פרשת שמות יום ו'

הלכה – הרמב"ם הלכות שבת פ"ה

(יא) מותר להדליק לכתחלה בשאר שמנים כגון שמן צנון ושומשמין ולפת וכל כיוצא בהן אין אסור אלא אלו שמנו חכמים בלבד:
 (יב) לא יתן אדם כלי מנוקב מלא שמן על פי הנר בשביל שיהא מנטף ולא ימלא קערה שמן ויתננה בעד הנר ויתן ראש הפתילה לתוכה בשביל שתהא שואבת גזירה שמה יקח מן השמן שבכלי שהרי לא נמאס בנר ואסור ליהנות בשבת מן השמן שהודלק בו ואפילו כבתה הנר ואפילו נטף מן הנר מפני שהוא מוקצה מחמת איסור ואם חיבר הכלי שיש בו השמן אל הנר בסיד ובחרסית וכיוצא בהן מותר:

מוסר – מספר חרדים דף ע"ב ע"ב

בְּתִיב (משלי כ"ב) חֲזִיתָ אִישׁ מְהִיר בְּמִלְאֲכָתוֹ בְּלוֹמֵר בְּלֹא רֹב מַחְשְׁבוֹת לְעוֹלָם הֲזֵה אֶלֶּא מְקַצֵּר וְעוֹלָה וּמִשְׁאֹו שֶׁל עוֹלָם יִגִּיחַ לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהוּא יִשָּׂא מִשְׁאֹו יִתְבַּרַךְ וְהֵינּוּ (תהלים נ"ה) הַשֵּׁלֶךְ עַל ה' יִהְיֶה יִהְיֶה מִיְעוֹט וְלֹא יִהְיֶה אֶלֶּא תִשָּׂא יִהְיֶה וְהוּא כְּכִיכּוֹל יִכְלֹפֶלֶךְ וְהֵינּוּ (שם ק"ט) אֲשֶׁרֵי תִמְיָמֵי דָרֶךְ שְׁאִינָם מִרְבִּים מַחְשְׁבוֹת בְּעִנְיָיִי הָעוֹלָם שְׁגוּרָם בְּטוֹל תוֹרָה וְהֵינּוּ דְמַסְיִים הַהוֹלְכִים בְּתוֹרַת ה' וְהֵינּוּ (שם) סְעָפִים שְׁנֵאתִי לְפִי שְׁתוֹרְתֶךָ אֶהְבְּתִי וְאִם אֶתְמַשֵּׁךְ בְּהַרְהוּרִים וּמַחְשְׁבוֹת דְּהֵינּוּ סְעָפִים נִמְצָאתִי מִתְבַּטֵּל מִתוֹרְתֶךָ שְׁאֶהְבְּתִי. בְּתִיב (שם) מֶה אֶהְבְּתִי תוֹרְתֶךָ כֹּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחֲתִי לְפִי שְׁהָאָדָם אוֹהֵב מְאֹד לְשִׁמוֹעַ חֲדוּשִׁים וּדְבָרִים בְּטָלִים וְזֶה פֶגֶם הָאָדָם שֶׁבַח דָּוִד עֲצָמוֹ כִּי רָבָה אֶהְבְּתוֹ בְּתוֹרָתוֹ יִתְבַּרַךְ וְהִיא שִׁיחֲתוֹ וּבְחֲדוּשִׁים שְׁלָה הִיא מִתְעַנֵּג וּמִשִּׁיחַ לֹא בְּשִׁיחֹת וְחֲדוּשֵׁי הָעוֹלָם הֲזֵה. וְעַל יְדֵי כֵן יִכּוֹנוּ מַחְשְׁבוֹתָיו אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ לְמִינְהוֹ וְיִזְכֶּה לְזָרַע קֹדֶשׁ וְאֲשֶׁרֵי חֲלָקוֹ: